

מצוות קריאת שמע

מערך שיעור

א. פתיחה-

א. במהלך קריאת שמות, בתחילת השיעור- כל אחת תגיד לי את מתי הלכה לישון אתמול בלילה.

להעמיד בת ליד הלוח שתכתוב- תחת 3 כותרות: 19:00-21:00, 21:00-23:00, 23:00-1:00, 1:00 והלאה, את כל השמות תוך כדי הקריאה שלי.

ב. שאלה נוספת לכלל הכיתה:

מה השעה הכי מאוחרת שאי פעם קמת בה? (כמו מכירה פומבית- להגיע לשעה הכי מאוחרת).
(בהמשך השיעור נתייחס לזה).

ב. התבוננות בפסוקי קריאת שמע:

יש פסוקים שאנחנו אומרים בכל יום. בואו נתבונן בהם, וננסה להבין אותם. תליית פסוקים מחומש דברים על הלוח (נספח 2)

חומש דברים פרק ו

ד שָׁמַע, וְשָׁרָאֵל: ה' אֱלֹהֵינוּ, ה' אֶחָד .
ה וְאֶתְּבַתְּ, אֵת ה' אֱלֹהֶיךָ, בְּכָל-לִבְבְּךָ וּבְכָל-נַפְשְׁךָ, וּבְכָל-מְאֹדְךָ .
ו וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, אֲשֶׁר אֶנְכִי מְצַוְּךָ הַיּוֹם--עַל-לִבְבְּךָ .
ז וְשִׁנַּנְתָּם לְבָנֶיךָ, וְדַבַּרְתָּ בָּם, בְּשִׁבְתְּךָ בְּבֵיתְךָ וּבְלִקְתְּךָ בְּדַרְךָ, וּבְשֹׁכְבְּךָ וּבְקוּמְךָ .
ח וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת, עַל-גְּדֶדְךָ; וְהָיוּ לְטֹטְפֹת, בֵּין עֵינֶיךָ .
ט וּכְתַבְתָּם עַל-מְזוֹזֹת בֵּיתְךָ, וּבְשַׁעְרֶיךָ.

מה יש בפסוקים האלה? (להגיע לתשובות מהבנות).

- תזכורת לעם ישראל- ה' הוא אחד- מה המשמעות? ה' הוא בעל הכוחות כולם. הטוב, ומה שנראה לנו כרע. הטבע, והניסים, מה שקורה בארץ ומה שבחו"ל. מה שקורה לי כאדם פרטי, ומה שקורה לעם ולעולם. וכו' וכו'- הכל מאת הבורא, שהוא האלוקים שלנו. זוהי בעצם 'קבלת עול מלכות שמיים'.
- מצווה לאהוב אותו – בכל הלב, בכל הנפש, בכל מאודנו. מה זה אומר? (רש"י לחומש דברים. להחליט כמה לפרט, בהתאם לזמן ולתשובות התלמידות. לא מפורט בחומר לבגרות).
- הפסוקים אומרים לנו, שיש לשים דברים מסויימים על הלב, לשנן לבנים, לדבר בהם בשכבנו ובקומנו, לשים בתפילין ובמזוזות. מה הם הדברים האלה?
הפסוק- "שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד". קבלת עול מלכותו עלינו. וכן כלל התורה. מצווה לשנן לבנים את התורה. (למדנו על זה במצוות תלמוד תורה).

ג. מצוות קריאת שמע פעמיים ביום:

ניתן להביא מספר סרטונים/סיפורים העוסקים בקריאת שמע בזמני מצוקה. (אם מאריכים עם סרטונים וכו', להעביר את זה לשיעור נפרד).
לספר על הר' הרצוג/הר' כהנמן שזיהה ילדים במנזרים ע"י אמירת הפסוק 'שמע ישראל'.

איך זה שהפסוק הזה היה כ"כ חקוק בנפשם של הילדים, עד שהם מיד נזכרו בהוריהם כששמעו אותו? האם בגלל שהם שמעו אותו במצבי מצוקה? לא. בגלל שהם שמעו אותו כל ערב לפני השינה. דבר שאתה אומר באופן קבוע- נחקק בתוכך.

ללמוד יחד את שורש המצווה.

ד. זמני מצוות קריאת שמע

מצוות ק"ש- פעמיים ביום- בשכבך ובקומך. (בשכבך- מדובר בקריאת שמע של ערבית, לא בקריאת שמע על המיטה שהיא נוספת לשם שמירה).

בשכבך ובקומך- בשעה שבני אדם שוכבים= תאור זמן.

☒ נתמקד ב"בשכבך"- מתי זמן קריאת שמע של ערבית?

מצאת הכוכבים עד עלות השחר. כל הלילה נקרא "ובשכבך". איך יודעים זאת?

יש שתי אפשרויות להבנת המילה 'בשכבך': א. כשאתה ישן ב. כשאתה נכנס למיטה.

בעל ספר החינוך מסביר שלפני שתי האפשרויות מדובר על כל הלילה. הוא מוכיח זאת בכל אחת מהאפשרויות:

1. מהפסוקים "ושכבתם ואין מחריד", "לא ישכב עד יאכל טרף" מבינים ששכיבה זה **זמן השינה**. זמן השינה הוא כל הלילה. ולכן מותר לקרוא קריאת שמע של ערבית בכל שעה שהיא בלילה.
2. בשכבך- **כשאתה נשכב לישון**. מתי נשכבים לישון? כל אחד בשעה אחרת. בתחילת השיעור ראינו כאן מגוון רחב של שעות שכיבה. ולכן זמן ק"ש של ערבית – כל הלילה.
3. דגש נוסף- במשנה, "משעה שהכהנים נכנסים לאכול בתרומתן"- צאת הכוכבים. כוהנים שנטמאו, טבלו במהלך היום, עם צאת הכוכבים- יכולים לאכול תרומה טהורה. המשנה אומרת לנו שמשעה זו מותר לקרוא קריאת שמע של ערבית.

☒ "ובקומך", מתי קמים?

להזכיר את התשובות שהיו בתחילת השיעור לשאלה- מתי הכי מאוחר שקמתן.

לשאל- יום חופש. באיזו שעה ההורים שלכן קמים? כמה בנות יש כאן, שההורים שלהן קמים אחרי 9 ביום של חופשה?

לקרוא בספר החינוך. מ'ושעה שבני אדם קמים'.

- מאז שהבוקר מאיר, מקסימום עד 3 שעות זמניות. (#בכיתה שלא מכירים את המושג שעות זמניות- יש להסביר).

דעת הרמב"ם- גם אם לא אמר עד סוף שלוש שעות, אפשר להגיד כל היום עם הברכות.

להכין שלט לתלות להן בכיתה, עם המשפט: **"שאיין דרך אחד מבני אדם שהוא בריא**

שיקום ממשנתו בסוף היום או אפילו באמצעו" (נפס 1)

אפשר גם לחלק צ'ופר כזה בסיום השיעור, שיקשטו וידביקו לעצמן).

ה. סיכום שיעור:

[שמע ישראל שוואקי- סיפור המזרים](#)

אפשרות נוספת: סיפור ממלחמת חרבות ברזל:

זהבית קינג מקיבוץ בארי מספרת: "בחודשים האחרונים הבן שלנו, אורי, למד לקראת העלייה לתורה עם הרב צבי ארליך. אורי למד את פרשת בראשית, וגם למד על הנחת תפילין ועל 'שמע ישראל'. הרב צבי סיפר לו שיש אנשים במהלך ההיסטוריה שלנו שהמילים 'שמע ישראל' היו המילים האחרונות שלהם, מרבי עקיבא ועד רועי קליין. אלה מילים של מסירות נפש. הוא ביקש מאורי ללמוד את הפסוק החשוב הזה בעל פה, והוא אכן עשה כך.

על מה שקרה לקיבוץ היקר שלנו בשמחת תורה כל העולם יודע. אנחנו אישית הסתגרנו בממ"ד במשך 36 (!) שעות. 36 שעות בלי מים, חשמל ואוכל, בעוד המחבלים רוצחים וטובחים בחוץ. בכל פעם כשעלה בנו הפחד, התפללנו ביחד ואמרנו עם אורי 'שמע ישראל'. הפסוק שאורי למד רק לא מזמן, קיבל המון משמעות באותה יממה וחצי, עד שחולצנו.

עכשיו אנחנו במלון בים המלח. הרב צבי ומתנדבים מופלאים הרימו כאן חגיגת בר מצווה גדולה. דמעות של עצב ושמחה מילאו את עינינו. בירכנו את 'ברכת הגומל' על כך שניצלנו, התפללנו לשלום השבויים והנעדרים ולשיקומה של הקהילה שלנו וכמובן - אורי אמר עם הרב צבי 'שמע ישראל' בהתרגשות.

הסתכלתי מסביב על מי שכאן, ועל מי שלא איתנו, ולא האמנתי. איחלנו לכולנו שלא רק אורי יגדל מעכשיו לתפארת.

כשנפרדנו מהרב צבי, אמרתי לו שכאשר הוא ילמד מעכשיו נערי בר מצווה את 'שמע ישראל', הוא יוסיף את הסיפור של אורי...

הנה וידאו של כמה רגעים שלא נשכח".

[בר מצווה שמע ישראל](#)

שאינן דרך אחד
מבני אדם שהוא

בריא

שיקום ממטתו

בסוף היום או

אפילו

באמצעו

חומש דברים פרק ו

ד שֶׁמַּע, יִשְׂרָאֵל: הִי אֱלֹהֵינוּ, הִי אֶחָד .

ה וְאֶהְבֶּתָּ, אֵת הִי אֱלֹהֶיךָ, בְּכָל-לְבָבְךָ וּבְכָל-
נַפְשְׁךָ, וּבְכָל-מְאֹדְךָ .

ו וְהָיוּ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוְּךָ
הַיּוֹם--עַל-לְבָבְךָ .

ז וְשָׁנַנְתָּם לְבִנְיָךָ, וְדַבַּרְתָּ בָּם, בְּשַׁבְּתֶךָ
בְּבֵיתְךָ וּבְלִכְתֶּךָ בַּדֶּרֶךְ, וּבְשֹׁכְבְךָ וּבְקוּמְךָ .
ח וּקְשַׁרְתָּם לְאוֹת, עַל-יָדְךָ; וְהָיוּ לְטָטְפֹת,
בֵּין עֵינֶיךָ .

ט וּכְתַבְתָּם עַל-מְזוֹזוֹת בֵּיתְךָ, וּבְשַׁעְרֶיךָ.

שאיין דרך אחד מבני אדם

שהוא בריא

שיקום ממטתו בסוף

היום או אפילו באמצעו

שאיין דרך אחד מבני אדם

שהוא בריא

שיקום ממטתו בסוף

היום או אפילו באמצעו

שאיין דרך אחד מבני אדם

שהוא בריא

שיקום ממטתו בסוף

היום או אפילו באמצעו

שאיין דרך אחד מבני אדם

שהוא בריא

שיקום ממטתו בסוף

היום או אפילו באמצעו